

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Krønikens Gienmæle

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Krønikens Gienmæle", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1813_208-txr-root.pdf (tilgået 26. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Oversigt over manuskripter og tryk

Manuskripter

Der er ikke bevaret noget komplet manuskript til værket, men følgende forarbejder og udkast findes i Ny kongelig Samling og Grundtvig-arkivet på Det Kongelige Bibliotek, København (listen er ordnet efter værkets dele):

Signatur	Type	Indhold
Fasc. 178.3	Udkast	Et kortere svar til Molbech med titlen "Om Krøniken og om mit korte Begreb af den".
Fasc. 178.4	Udkast	"Fortale Til C. Molbech".
Fasc. 178.2	Udkast	"Fortale", dateret 6. maj.
Fasc. 178.1	Udkast	"Fortale (Til C. Molbech)", dateret 13. maj. Værket var her påtænkt titlen "Til Menigheden i Anledning af Molbechs Brev, fra N.F.S. Grundtvig".
Fasc. 178.12	Udkast	Brudstykke; dele af indholdet svarer til afsnittet "Om Krøniken" i <i>Krønikens Gienmæle</i> (s. 8-24). Nogen, formentlig Svend Grundtvig, har fejlagtigt givet udkastet overskriften "Af et Udkast til Svar til C. Molbech på hans Recension i Skilderiet af Verdenskrønike 1812".
Fasc. 475.16.b	Afskrift af fasc. 178.12.	Afskriften bærer også den fejlagtige overskrift.
NkS 3647 I 4o - 2 B 9	Forarbejde	Excerpter af Schellings <i>Denkmal</i> (1812), s. 65-88.
Fasc. 151.3	Forarbejde	Brudstykke; bl.a bemærkninger til Schellings <i>Denkmal</i> (1812).
Fasc. 178.6	Forarbejde	Oversættelse af Schellings <i>Denkmal</i> (1812), s. 112, benyttet i <i>Krønikens Gienmæle</i> , s. 39 f.
Fasc. 178.8	Udkast	"Om Schelling", svarende til s. 32-37 i <i>Krønikens Gienmæle</i> .
Fasc. 178.10	Udkast	"Om Steffens", svarende til s. 51-55 i <i>Krønikens Gienmæle</i> .
Fasc. 178.9	Udkast	"Om Rahbek", svarende til s. 85 f. i <i>Krønikens Gienmæle</i> .

I *Registranten* nævnes følgende fascikler i Grundtvig-arkivet også som mulige forarbejder: 152.2, 161.1, 165 (d).20, 165 (d).21, 165 (d).22, 167.4, 178.15, 178.16, 178.17, 219.a.6, men de er tvivlsomme.

Førstetrykket

Nummer i *Bibliografien*: 208.

Krønikens Gienmæle annonceredes til salg den 8. juli 1813 i *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger (Adresseavisen)*. Af Kamma Rahbeks brev til Christian Molbech den 30. juni fremgår det dog, at bogen forelå allerede den 27. juni (Molbech & Rahbek 1993, s. 180). Prisen blev i *Adresseavisen* angivet til 3 mark og 8 skilling, efterfulgt af forkortelsen "Rbco". Det står formentlig for 'rigsbanco' og henviser til, at beløbet skulle betales med den nye møntfod: rigsbankdaler, -mark og -skilling. I 1813 kollapsede det dansk-norske pengesystem, og i et forsøg på at genoprette det og standse inflationen gennemførte man en møntreform, hvor man ombyttede den gamle rigsdaler (også kaldet kurantdaleren) med den nye rigsbankdaler i forholdet 6:1. I en overgangsperiode var man nødt til i prisangivelser at specificere, hvorvidt der var tale om gammel eller ny møntfod (se bl.a. Thestrup 1999, s. 13 f.)

Krønikens Gienmæle blev udgivet af Andreas Seidelin og trykt hos C. Græbe.

Bibliografisk beskrivelse

De anvendte eksemplarer

- Eksemplar fra Grundtvig-Biblioteket, katalognr. 3.2, ex. 1 (beskåret og indbundet).
- Eksemplar fra Grundtvig-Biblioteket, katalognr. 3.2, ex. 2 (beskåret og indbundet).
- Eksemplar fra Det Kongelige Bibliotek, katalognr. Hist. 6685 – 80, strekkode: 130001210476 (beskåret og indbundet).

Eksemplar 2 er valgt som grundtekst, mens eksemplar 1 har afgivet faksimiler til udgaven, da dette er trykt på finere papir. Den følgende bibliografiske beskrivelse tager udgangspunkt i eksemplar 1.

Formler

Format: 8o.

Eksemplaret er beskåret og måler ca. 165 × 100 mm. Det er ikke lykkedes at finde et ubeskåret eksemplar.

Kollationsformel: A-E8 F5.

Signaturformel: \$2 signeret (-A1, F2).

Pagineringsformel: 45 blade, pagineret 1-3, 4-87, 88-90 [= 90].

Bogens format er oktav. Den består af fem komplette læg på hver otte blade og et læg på fire blade med et enkelt løsblad påklistret bagest. Læggene bærer arksignatur på første og anden blad, på nær første læg, som mangler signatur på første blad (s. [1]) og sjette læg, som mangler signatur på andet blad (s. 83).

Side 1-3 og 88-90 er stumt paginerede.

Indholdsoversigt

[1] *titelblad*. [2] *blank*. [3]-7: Fortale (til C. Molbech.). 8-24: Om Krøniken. 25-31: Om Johannes Myller. 32-50: Om Schelling. 51-62: Om Steffens. 63-77: Om Bastholm. 77-87: Om Tillægget til min Krønike. [88] *blank*. [89]-[90] Rettelser.

Papirkvalitet

Krønikens Gienmæle er trykt på håndlavet papir, som er ribbet og har kædelinjer. Eksemplar 1 er dog trykt på fint skrivepapir fra den hollandske papirproducent Jan Kool & Comp. Vandmærket forestiller et skjold med posthorn og kan ses delvis på s. [3], 19, 39, 51, 69 og [89]. Bimærket er firmaets navn.

Trykkets kvalitet

I alle tre eksemplarer er der mange typer, der mangler sværte og derfor knap nok er læselige, se fx bogstavet i i 'Tildragelser' s. 18, l. 16 og l i 'klare' s. 21, l. 12. Mange i'er er læderede og mangler prikken, se fx 'Dødninge' s. 9, l. 15 og 'ei' s. 10, l. 28. Der findes desuden mange spiser i alle tre eksemplarer, se fx s. 9, l. 10 mellem 'bevægedes' og 'til' og s. 11, l. 6 mellem 'høre' og 'om'. På s. 69 findes et par andre uregelmæssigheder. I l. 4 har bogstavet n i 'tænker' løsnet sig i satsen, og i l. 13 er det andet e i

'Menneskeskikkelse' sat med mindre skriftgrad.

Eksemplar 2 er det bedste tryk. Eksemplar 1 indeholder flere spiser end de øvrige eksemplarer, se fx s. 11, l. 7, hvor der findes to spiser mellem ordene 'maa' og 'vi'.

Intern varians

Tekst

Ud over ovennævnte er der ikke konstateret intern varians på ord- eller tegnniveau mellem de tre teksteksemplarer.

Materiale

Eksemplar 2 og 3 er trykt på billigt trykpapir. I begge eksemplarer er papiret gulnet. Papiret i eksemplar 2 er tilmed noget brunpletet.

Tekstkritik

Rettelseslisten s. [89] f. er kun fulgt, hvor der er tale om meningsforstyrrende fejl. De af Grundtvig foreslåede rettelser, som blot tjener til at forbedre teksten eller give den et andet stilistisk udtryk, er ikke taget til efterretning. Alle fremgår dog af ovenstående liste samt af det tekstkritiske apparat i selve teksten.

Følgende eksterne kilde er brugt i forbindelse med tekstrettelserne:

- Schelling, F.W.J. (1812) *Denkmal der Schrift von den göttlichen Dingen etc. des Herrn Friedrich Heinrich Jacobi und der ihm in derselben gemachten Beschuldigung eines absichtlich täuschenden, Lüge redenden Atheismus*. Tübingen.

Anvendt litteratur

- *Adresseavisen* (1813), nr. 157, 8. juli. København
- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954)
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1. København
- Molbech, Christian & Kamma Rahbek (1993) *Kamma Rahbeks Brevveksling med Chr. Molbech*, udg. af Kirsten Dreyer, 1-3, bind 1. København
- *Registrant over N.F.S. Grundtvigs papirer* (1957-1964)
- Thestrup, Poul (1999) *Mark og skilling, kroner og øre. Pengeenheder, priser og lønninger i Danmark i 360 år (1640-1999)*. Odense

Anvendt webside

- The Thomas L. Gravell Watermark Archive